

8 otázek pro...

Michaelu Chovancovou, ředitelku a předsedkyni správní rady neziskové organizace Dejte dětem šanci o.s.

Dejte dětem šanci vzniklo vlastně souhrou náhod. Princip pomoci dětem z dětských domovů jsem měla vymyšlený několik let. Napadl mě v době, kdy u nás začaly fungovat tzv. adopce na dálku. Lidem se líbila možnost pomoci konkrétnímu dítěti a já si řekla, že je škoda nesměřovat tuto pomoc českým dětem, které ji nepotřebují o nic méně než děti v rozvojových zemích.

1. Nezisková organizace Dejte dětem šanci o.s. již pomáhá dětem z dětských domovů více než 2 roky. Jak si vede?

Domnívám se, že velice dobře. Za dva a půl roku činnosti se nám podařilo navázat spolupráci s 29 dětskými domovy ve všech 14 krajích České republiky. Našimi projekty prošlo přes 1000 dětí a my jim poskytli přímou podporu ve výši 3,2 milionu korun! Přesnější představu o naší činnosti naleznete v našich výročních zprávách. Zde bych chtěla poděkovat společnosti Antalis s.r.o. za poskytnutí papíru pro výrobu Výroční zprávy Dejte dětem šanci o.s. za rok 2012 zdarma.

2. Co považujete za dosavadní největší úspěch organizace?

Na to je těžké odpovědět. Myslím, že velký úspěch je především to, že se nám daří rozvíjet organizaci podle našich představ a cílů, které jsme si stanovili. Velice nás těší zájem dětských domovů o spolupráci s námi. V současné době však bohužel nejsme schopni uspokojit zájem všech, kteří nás o spolupráci žádají. To je zřejmě po dvou letech existence obrovský úspěch, ale na druhou stranu nás to samozřejmě

mrzí! Ale abychom mohli zachovat úroveň a kvalitu námi poskytovaných služeb, stanovili jsme si maximální počet nově spolupracujících dětských domovů na 6–8 ročně. Primárně navazujeme novou spolupráci v regionech, kde ještě spolupracující dětský domov nemáme.

3. Co vás vedlo k založení neziskové organizace?

Dejte dětem šanci vzniklo vlastně souhrou náhod. Princip pomoci dětem z dětských domovů jsem měla vymyšlený několik let. Napadl mě v době, kdy u nás začaly fungovat tzv. adopce na dálku. Lidem se líbila možnost pomoci konkrétnímu dítěti a já si řekla, že je škoda nesměřovat tuto pomoc českým dětem, které ji nepotřebují o nic méně než děti v rozvojových zemích. Nápad jsem nosila v hlavě dlouho a pořád jsem čekala, kdy s ním přijde někdo jiný... To se nestalo a ve mně rostla touha něco s tím udělat, ale byla jsem poměrně dost vytížená svojí prací a péčí o rodinu, takže mi nezbýval čas ani energie. Když se mi po mnoha letech k již dospívajícím dětem narodil nejmladší syn, řekla jsem si, že pokud se chci tomuto problému věnovat a neudělám to nyní, neudělám to nikdy. Začala jsem si zjišťovat víc informací týkajících se problematiky dětí, vyrůstajících v dětských domovech. Díky mé kamarádce, nyní i kolegyni, která je právnička a již 6 let chodí pomáhat na linku právní pomoci do Nadace Naše dítě, jsem se seznámila s paní Zuzanou Baudyšovou a ta mě přivedla na myšlenku založení vlastní organizace pomáhající dětem. S ní jsem měla možnost navštívit první dětské domovy. Čím víc jsem se toho dozvídala o dětech samotných, o příčinách, proč se do dětských domovů dostávají, o situaci ve které se nacházejí, když musí dětské domovy opustit, tím víc ve mně rostla touha těmto dětem pomáhat. No a já když už se pro něco rozhodnu a do něčeho se pustím, tak to většinou dotáhnu do konce.

4. Proč jste se rozhodla pomáhat právě dětem z dětských domovů? Měla jste nějaké osobní zkušenosti s dětskými domovy?

K pomoci znevýhodněným dětem jsem dospěla nějak přirozenou cestou. Odmala jsem přicházela do kontaktu s dětmi s různými hendikepy. Moje maminka byla vychovatelka v internátním zařízení pro nedoslýchavé děti, moji prarodiče pracovali v rekreačním středisku svazu invalidů, kde se o prázdninách, kdy jsem za nimi hodně jezdila, střídaly děti s různými formami postižení. K dětem mám odjakživa velice kladný vztah a podvědomě jsem se asi vždycky snažila pomáhat těm, které to potřebovaly.

Existuje plno potřebných, kteří potřebují pomoci, a je na každém, aby si našel cílovou skupinu, která ho nejvíce oslovuje. Pro mě jsou děti jasná volba a jako mámy 3 dětí se mě velice dotýká, že zdaleka ne všem dětem je umožněno vyrůstat obklopeno láskyplnou péčí svých rodičů.

5. Organizace Dejte dětem šanci spolupracuje momentálně s 29 dětskými domovy po celé České republice. Kolik je v nich dětí, jak jsou staré, kolik z nich může být adoptováno a co tyto děti nejvíce trápí?

Všechny dětské domovy jsou tzv. rodinného typu. To znamená, že děti jsou rozděleny do rodinných skupin, tzv. rodinek. V jedné rodince může být maximálně 8 dětí. Sourozenci jsou pochopitelně umísťováni dohromady. Každá rodinná skupina má k dispozici svoji samostatnou bytovou jednotku pod uzavřením, jejíž součástí je kuchyň, obývací pokoj, odpovídající počet ložnic (většinou 3–4) a sociální zařízení. Každá rodinka má své kmenové tety a strejdy, kteří se o „své“ děti starají. Některé dětské domovy již zcela zrušily systém společných jídelen, někde si vaří na rodinkách jen o víkend, jinde každý večer. Kapacita dětských domovů je pochopitelně různá, ale v zásadě se dá říci, že se jedná o násobky osmi. Menší dětské domovy mají 3–4 rodinky, ale jsou i dětské domovy, kde žije 80 dětí. Ve 29 domovech,

se kterými spolupracujeme, žije dohromady přes 1000 dětí. Věk dětí se pohybuje od 3 do 22 let. Děti či mladí lidé mohou v dětském domově zůstat až do 26 let za předpokladu, že studují. To se ale často nestává, i když mě těší, že počet dvacátníků stoupá, protože tento fakt svědčí o tom, že jsou děti podporovány a směřovány ke studiu. Důležitý je i fakt, že díky tomu dětský domov opouštějí a do samostatného života se vydávají později. V tomto věku hraje každý rok veliký rozdíl. Naprostá většina dětí v dětských domovech není právně volných. To znamená, že nemohou být nabídnuty k adopci. Většina dětí je v kontaktu se svými biologickými rodiči, i když ten bývá často velice sporadický. Přesto v hodně dětech vyvolává většinou naprosto lichou naději na návrat do své vlastní rodiny. Děti, vyrůstající v dětských domovech, mají většinou tak komplikované osudy, že si to člověk ani nedovede představit. Těch příběhů, které jsme si vyslechli, je spousta a stále nás překvapují a rozesmutňují. >>

Antalis podporuje organizaci Dejme dětem šanci. Nezisková organizace Dejme dětem šanci se na nás obrátila s žádostí o podporu při vydání své Výroční zprávy za rok 2012. Rozhodli jsme se jejich žádosti vyhovět a dodali jim papír na tisk jejich výroční zprávy.

Obrovskou obavu v dětech pochopitelně vyvolává právě odchod z dětského domova do samostatného života. V době, kdy dětský domov opouštějí, jsou již právně dospělí, ale formálně jsou to stále děti. Nemají žádné zázemí, nemají zažité vzory z funkční rodiny, nemají se s kým poradit a ze zákona dostanou odchodné v maximální výši 15 000 korun. Dovedete si představit svoje děti v jejich situaci?

6. Co je nejčastějším důvodem pro umístění dítěte do dětského domova?

Děti jsou do dětských domovů nejčastěji umísťovány ze sociálních důvodů. Ve svých rodinách jsou zanedbávány, často jim nejsou dopřávány ani základní lidské potřeby, nemají co jíst, nemají ani svoji postel, mají nedostatečné oblečení, nedostává se jim pozornosti, nemají nastavena žádná pravidla a hranice. V některých případech jsou dokonce zneužívány. Roli v tom často hraje alkohol či drogy, ale nezřídka pouze snížená sociální a emoční inteligence jejich rodičů.

V loňském roce jsme pořádali pro děti ze spolupracujících dětských domovů literární soutěž, jejímž cílem bylo právě získat autentické příběhy dětí. Jedním z témat, na která mohly děti psát, bylo „Jak jsem se dostal(a) do dětského domova“. Příběhy publikoval časopis Moje rodina, který je víkendovou přílohou regionálních deníků. Tak, jak byly vydávány, jsme je postupně prezentovali i na našich webových stránkách. Nedá mi nezmínit, že děti si často nemají šanci uvědomit, že to, jak to chodí u nich v rodině, není běžné, protože nic jiného do té doby nepoznaly! Jak jsem již naznačila, svoje rodiče mají často tendence si idealizovat, což je naprosto přirozené, jsou jejich součástí. Musí se ve svém raném životě vyrovnávat s tolika traumaty. S dětmi je potřeba intenzivně pracovat a budovat v nich zdravé sebevědomění si vlastních hodnot. Někdy jsou však jejich osudy natolik složité, že pochopitelně ne u všech se to podaří.

7. Myslíte si, že by se v budoucnosti měly dětské domovy zrušit?

Zde je moje odpověď zcela jednoznačná. NE!!! Přirozeně nepopírám, že pro dítě je naprosto nejlepší vyrůstat ve funkční, ještě lépe harmonické rodině.

Dnes se hodně hovoří o plánovaném rušení dětských domovů a jejich nahrazení systémem pěstounských rodin. Toto je nepopíratelně výborné řešení pro novorozence a malé děti tak, aby pokud to nevyžaduje jejich zdravotní stav, nemusely být umísťovány do kojeneckých ústavů a aby se riziko jejich citové deprivace snížilo na minimum. V dětských domovech ale žije minimum dětí od narození až do své dospělosti. Malé děti se poměrně velice úspěšně daří navrátit do biologických rodin či je umísťovat do náhradní rodinné péče.

Většina dětí se do dětského domova dostává až ve vyšším věku (nad 10 let), kdy už si s sebou nesou mimo chybných návyků i silné citové

vazby ze svých původních rodin. Děti většinou dlouho doufají v návrat od své původní rodiny, často vůbec nemají zájem o trvalé umístění do náhradní rodiny, dokonce to cítí jako projev zrady vůči své biologické rodině. Někdy jsou svými rodiči v tomto směru dokonce psychicky vydírány. Pro děti není vůbec jednoduché tomuto čelit. Všechna psychická traumata, kterými si tyto děti musely projít, na nich pochopitelně zanechávají následky, se kterými se případní pěstouni musejí vyrovnávat, a to vůbec není jednoduché a ne každý to dokáže. Bohužel procento dětí navracených z pěstounské péče zpět do dětských domovů je velice vysoké. Pro tyto děti je to jen další pocit selhání, další důkaz, že opět neobstály, nebyly dost dobré... Další trauma. Aby nedošlo k mýlce – to, co jsem právě řekla, vůbec neznamená, že jsem odpůrce pěstounské péče! Známe i plno případů, kde díky lásce a obětavosti pěstounů našly děti náhradní, milující rodinu, která plně nahradila nefunkční rodinu původní. Je však třeba si uvědomit, že zdaleka ne každý má potenciál stát se dobrým pěstounem! Přesto, že bude k nabídce přistupovat s otevřeným srdcem a touhou pomoci, není vůbec jednoduché se vyrovnat s projevy psychické deprivace, kterou v sobě každé dítě z dětského domova ve větší či menší míře nosí. Chci proto říci, že si myslím, že je nesmysl bezhlavě měnit jeden systém za druhý, když mohou existovat vedle sebe a vzájemně se doplňovat.

8. Jak konkrétně může prostřednictvím organizace Dejme dětem šanci běžný člověk pomoci dětem z dětských domovů?

Od počátku jsme pomoc dětem koncipovali jako pomoc konkrétnímu dítěti ze strany jednotlivce či rodiny. Může se jednat o pomoc finančního i nefinančního charakteru.

Finanční pomoc může být jednorázová, kdy dárcé přispěje na splnění opodstatněného přání dítěte. Takové přání musí nějak souviset se studiem, se smysluplným trávením volného času nebo s nápravou zdravotního hendikepu, který neplatí zdravotní pojišťovna. Příspěvky mohou být v minimální výši 100Kč.

Druhou možností je dlouhodobá finanční podpora dítěte formou spoření, kdy naspořená částka bude dítěti k dispozici až po opuštění dětského domova a my jsme garantem, že naspořené peníze budou účelně využity. Minimální měsíční příspěvek je v tomto případě 200Kč. Dětem, které zatím nemají svého dlouhodobého podporovatele, nabízíme možnost jednorázového příspěvku v libovolné výši. Formou takzvané nefinanční pomoci dítěti je kontakt s dítětem, který v ideálním případě přeroste v tzv. hostitelskou péči. Jedná se o víkendové či prázdninové pobyty dětí v rodinách hostitelů. O tuto formu pomoci mají zájem i starší děti a je pro ně často jedinou možností, jak alespoň trochu nahlédnout do života funkčních rodin a vztahů mezi jednotlivými členy rodiny, ať už partnery, rodiči a dětmi či sourozenci v rodině. Primárně se nejedná o finanční podporu, ale hostitelská péče není nijak podporována ze strany státu, takže hostitel nese veškeré náklady na pobyt dítěte v rodině – doprava, strava, program apod. Přesto, že se nejedná o tolik intenzivní kontakt s dítětem jako v případě pěstounské péče, doporučujeme zájemcům před jejich rozhodnutím absolvovat seminář o hostitelské péči, kde je seznámíme se všemi klady i riziky hostitelské péče, obeznámíme je se specifiky chování dětí vyrůstajících v ústavní výchově a budou se moci s problematikou seznámit z pohledu ředitele dětského domova, odborníků, kteří se touto formou pomoci zabývají, i děti, které si hostitelskou péči vyzkoušely na vlastní kůži, případně děti, které žijí v rodině, která hostitelskou péči poskytuje. Semináře nabízíme zájemcům zdarma. Začali jsme dětem nabízet asistenci s hledáním ubytování či zaměstnání po opuštění dětského domova a asistenci při řešení různých životních situací a do budoucna chceme tyto naše služby rozšířit. Vedeme evidenci tzv. regionálních dobrovolníků, kteří chtějí dětem v tomto směru nějakou pomoc nabídnout. Takže si myslím, že pomoci může opravdu každý, kdo o to má zájem.

Podpořte finančním příspěvkem vybraná přání z projektu „Přál(a) bych si...“:

Jesika, 17 let

studuje na SOU obor kuchař, ve škole je velice snaživá. Je také nekonfliktní a veselá. Tyto pomůcky by jí pomohly při studiu, hlavně při praxi a později možná i v zaměstnání.

Přání: pracovní oblečení + sada nožů
Cílová částka: 5 000Kč
Variabilní symbol 454

Petra, 18 let

je velice kamarádká, bezproblémová a ochotná, velmi oblíbená u všech dětí. Vystudovala obor kuchařka a nyní jde na obor čalounice. Velice se na studium těší, a aby mohla pilně trénovat, přeje si šicí stroj. :-)

Přání: šicí stroj + příslušenství
Cílová částka: 6 000Kč
Variabilní symbol 456

Adéla, 9 let

je velice milá, hodná a šikovná. Moc by si přála jet s ostatními dětmi a tetami na víkend do nedaleké školy v přírodě, prý je tam hezky a všechny děti se na to těší.

Přání: víkend v Mokrosukách
Cílová částka: 5 000Kč
Variabilní symbol 462

Adrian, 12 let

Adrian je snaživý, vytrvalý, veselý a hravý chlapec. Zároveň je šikovný, v kolektivu oblíbený, ochotný všem pomoci a jde si za svými zájmy. Miluje tanec, jezdí do taneční školy v Brně.

Přání: dojíždění do taneční školy
Cílová částka: 3 000Kč
Variabilní symbol 450

Klára, 14 let

je velmi spontánní, ochotná a nekonfliktní dívka. Snaží se zapojit do aktivit DD, kde je teprve krátce. Osobnost Klárky je hluboce ovlivněna prostředím, ze kterého do domova přišla. Ráda si hraje s panenkami a se stavebnicí.

Přání: psychologická terapie
Cílová částka: 3 000Kč
Variabilní symbol 447

Rebeca, 17 let

je studentkou Hotelové školy Bohemia s.r.o., je komunikativní, milá, přátelská a citlivá dívka. V kolektivu je oblíbená pro svou pohodovou povahu. :-) Rebeca by ráda absolvovala kurz autoškoly, který by jí po ukončení studia pomohl k získání vysněného pracovního místa.

Přání: autoškola
Cílová částka: 8 500Kč
Variabilní symbol 446

Kateřina, 15 let

je uzavřenější a chce se vyrovnat ostatním. Je silnější postavy, ale chodí plavat, snaží se jíst zdravě a hodně tančuje, nejvíc hip hop. Prostě se chce líbit klukům. :-)

Přání: rotoped
Cílová částka: 5 000Kč
Variabilní symbol 421

Stefanie, 16 let

snaží se zaujmout vedoucí postavení. Je úspěšná ve sportovních aktivitách, konkrétně v atletice a stolním tenise. Reprezentuje často v těchto disciplínách dětský domov.

Přání: oblečení a obuv na atletiku
Cílová částka: 3 500Kč
Variabilní symbol 417

Veronika, 19 let

je zodpovědná, sebevědomá a milá. Plní všechny své povinnosti a je rozumná. Ve volném čase poslouchá moderní hudbu a ráda pro všechny uvaří.

Přání: barmanský kuffík
Cílová částka: 2 800Kč
Variabilní symbol 365

Simona, 16 let

je velice kamarádká, pečlivá a cílevědomá. Ráda se učí a je samostatná. Baví ji tanec, hudba a počítač – obzvláště komunikace s přáteli na facebooku.

Přání: biolampa
Cílová částka: 6 000Kč
Variabilní symbol 363

Více informací o možnostech pomoci dětem naleznete na www.dejmedetemsanci.cz.